

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

תוכן עניינים

- א. הרי שאנסו בית המלך גרנו אם בחובו חייב לעשר אם באנפרות פטור מלעשר ... דקא משתרשי ליה 2.
- ב. אמר לו מכור לי בני מעיה של פרה והיה בהן מתנות כהונה נותנן לכהן ואינו מנכה לו מן הדמים לקח הימנו במשקל נותנן לכהן ומנכה לו מן הדמים 3.
- ג. תשעה נכסי כהן תרומה ותרומת מעשר וחלה ראשית הגז ומתנות והדמאי והבכורים והקרן והחומש ... שקונה בהן עבדים וקרקעות ובהמה טמאה ובעל חוב נוטלן בחובו ואשה בכתובתה וספר תורה 4.
- ד. ההוא ליזאה דהוה חמף מתנתא ... פטרינהו מספקא ליה אי איקרו עם אי לא איקרו עם 5.
- ה. ארבע מתנות עניים שבכרם הפרט והעוללות והשכחה והפאה ושלוש שבתבואה הלקט והשכחה והפאה שנים שבאילן השכחה והפאה כולן אין בהם טובת הנאה לבעלים ואפילו עני שבישראל מוציאין מידו 6.
- ו. מעשר עני המתחלק בתוך ביתו יש בו טובת הנאה לבעלים ואפי' עני שבישראל מוציאין אותו מידו 7.
- ז. ושאר מתנות כהונה כגון הזרוע והלחיים והקבה אין מוציאין אותן לא מכהן לכהן ולא מלוי ללוי 8.
- ח. תרומה לכהן מעשר ראשון ללוי דברי ר' עקיבא ר' אלעזר בן עזריה אומר אף לכהן ... לבתר דקנסינהו עזרא 9.
- ט. השוחט לכהן ולעובד כוכבים פטור מן המתנות 13.
- י. וכפר את מקדש הקדש 13.
- יא. עולא הוה יהיב מתנתא לכהנתא 14.
- יב. מנחת כהנת נאכלת מנחת כהן אינה נאכלת 15.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

דף קלא.

א. הרי שאנסו בית המלך גרנו אם בחובו חייב לעשר אם באנפרות פטור מלעשר ... דקא משתרשי ליה

מי שלקחו¹ בית המלך² את פירותיו והם טבלים, אם מחמת שהוא חייב להן ממון וגבאווהו בחובו ואפי' מסים שהטילו עליו³, אף על פי שלקחוהו שלא מדעתו צריך להוציא עליהן⁴ מעשרות⁵, ליתנם לכהן וללוי⁶, שהרויח שבמקום זה לא לקח המלך דבר אחר בחובו⁷, ואם יכול לעשר עליהן⁸ לפני שלקחוהו ויתן להם פירות מתוקנים הרי טוב ואם לאו צריך לעשר עליהן אחר שלקחוהו מפירות אחרות של טבל ואפי' אם נטלוהו ממנו לפני גמר מלאכה⁹.

ואם לקחו באונס שאין חייב להם כלום אלא שלקחוהו בגזלה, אינו צריך לעשר עליהם. ואין לחוש שמא יקנה ישראל מהגוי ויאכל בלי מעשרות דכיון שלקחוהו ממנו באונס אין אחריותו עליו¹⁰.

¹ רמב"ם הלכות מעשר פרק ו הלכה י

² של גוים ואורחא דמילתא נקט וה"ה שאר גוי

³ תוספתא דמאי פ"ו ה"ד

⁴ קשה איך חל המעשרות על של גוי נהי שאפשר לתרום על של חברו שלא מדעתו היינו משום דזכות הוא לו נעשה כשלוחו אבל בגוי אין כאן שליחות ואפשר שצריך לחזור ולהוציא מעשרות ממעשרו א"נ חכמים העמידו הפירות ברשותו א"נ יתקן מדעת הגוי והגוי יסכים על המעשרות והוי כאילו הגוי עושה המעשרות. חזו"א דמאי סי' י"ד סק"ג ושביעית סי' ד' סקב"ב ועי' בישועות מלכו כאן שכ' ג"כ שמעשרותיו מקולקלין וצריך לתקנם

⁵ דהוי כמוכר לו וכפורע חובו מטבל

⁶ מיהו אין הדיינים יכולין להוציא מידו כמו כל תרומות ומעשרות שהרי יש לו טובת הנאה ליתנם למי שירצה ואף על גב דכתב רבנו בפ"ט מביכורים הי"ד הובא לעיל דף קל: שהאוכל מתנות כהונה או הזיקן או מכרן פטור דהוי ממון שאין לו תובעין שאני הכא שהרויח שבמקום זה לא לקח המלך דבר אחר בחובו וכיון שלא נתכוין לגזול עדיין המצוה עליו עיין ר"ן בחולין שם וכן הסכים ביש"ש שם וכ"ד רבנו כמו שהוכיח במעשה רוקח מדכתב שם או מכרן דלא כתוס' וריטב"א ותוס' הרא"ש שאפי' נתכוין לגזול כיון שנהנה והרויח מזה חייב לשלם אבל אם אכלן לא מקרי ריוח דאפשר שהי' מתענה, ועיין בריטב"א שחילק בין אם הפירות בעין או לא שאם אכלן כיון שאינן בעין א"צ להפריש אבל כאן שהן בעין אפי' נתכוין לגזול צריך להפריש עליהן.

⁸ חזו"א דמאי סי' י"ד סק"ג

⁹ חזו"א שביעית סי' ד' סק"ד

¹⁰ ר"י קורקום

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

אם בע"ח ישראל תפס¹¹ בחובו מהלוח טבל אם עשה כן ע"פ ב"ד כופין את הלוח לעשר עליהן, ואם עשה שלא ע"פ ב"ד אף שמגיע לו מה שתפס כיון שעשה שלא ע"פ ב"ד אין מזדקקין לכופ את הלוח לעשר, ורק הלוח יחוש לעצמו לצאת ידי שמים.

ב. אמר לו מכור לי בני מעיה של פרה והיה בהן מתנות כהונה נותנן לכהן ואינו מנכה לו מן הדמים לקח הימנו במשקל נותנן לכהן ומנכה לו מן הדמים

אמר לטבח¹² מכור לי בני מעיה או ראשה או ידה¹³ של פרה, והיו בה מתנות הקיבה הזרוע או הלחיים, נותנן הלוקח לאיזה כהן שירצה המוכר¹⁴ ואינו מנכה לו להמוכר מן הדמים, שהמוכר יכול לומר לו לא מכרתי לך את המתנות שאין אדם מוכר את המצוה¹⁵.

לקחם ממנו במשקל כלומר שהלוקח שקל לעצמו¹⁶ שלא מדעת בעה"ב, נמצא הוא הגזול וצריך להחזירם להכהן שזר החוטף מתנ"כ צריך להחזירם להכהן שלא קנאם ונותנם לכהן ומנכה לטבח מן הדמים ולא ישלם לו עבור המתנות וכן אם שילם יחזיר דמי המתנות שהרי שילם לו לפי המשקל וכיון שלא קנה המתנות וצריך להחזירם נמצא שנתן לו דמים יתרים כמשקל המתנות וצריך המוכר להחזירם לו¹⁷.

¹¹ ערוה"ש

¹² רמב"ם הלכות ביכורים פרק ט הלכה טו, שו"ע ונו"כ יו"ד סא לב

¹³ תוספתא פ"ט דחולין

¹⁴ שטובת הנאה לבעלים. ד"ת ס"ק קפ"ח

¹⁵ ולא דמי למוכר מתנות שלא ברשות לעיל קל: ששם שהמוכר נתכוין לגזול ומתנ"כ נגזלות אבל כאן לא נתכוין לגזול. לפיכך דוקא במכר לו הבני מעיים ביחד עם המתנות אבל אם מכר לו המתנות לבדן בודאי נתכוין לגזול וקנאן הלוקח ואין חייב ליתן כמו שהתבאר שם לדעת רבינו ולדעת תוס' הריטב"א ותוס' הרא"ש המוכר חייב מפני שמרויח

¹⁶ חזו"א יו"ד סי' ז' סק"ה וכ"כ הפר"ח ועי' פמ"ג

¹⁷ ואפשר דאפי' אכלן הלוקח מנכה לו מן הדמים דממון כהן קאכיל. חזו"א שם ועי' בר"י מנרבונה שב' ג"כ כן רק שב' ממעם דמשתרשי ליה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ואם הלוקח¹⁸ איננו כאן צריך המוכר ליתן הדמים לכהן אם הלוקח כבר שילם לו שהרי המוכר הרויח ולא נתכוין לגזול.

ג. תשעה נכסי כהן תרומה ותרומת מעשר וחלה ראשית הגז ומתנות והדמאי והבכורים והקרן והחומש ... שקונה בהן עבדים וקרקעות ובהמה טמאה ובעל חוב נוטלן בחובו ואשה בכתובתה וספר תורה

יש במתנות¹⁹ מעט קדושה לענין שאין הכהנים אוכלין המתנות אלא צלי²⁰, בחרדל או בלפתן אחר, ואפי' הקיבה צריך לאכל צלי ובחרדל²¹, שנאמר (במדבר יח פסוק ח) לְמַשְׁחָה כדרך שאוכלים²² המלכים²³. אך יכול לאכלם בכל ענין שערב עליו יותר.

אולם אין בהם קדושה גמורה, ולפיכך רצה הכהן למכור²⁴ המתנות או ליתנן במתנה אפי' לישראל עשיר אפילו לעכו"ם או להאכילם לכלבים מאכילם שאין בהן קדושה כלל²⁵. וי"א²⁶ דוקא אם אין ראוי לאכילה כגון שהסריחו או שבאו מבהמה בחושה ורע בשר הא לא"ה אין לעשות כן דהא בעינן

¹⁸ עיי' חזו"א שם וז"ש בב"ק קמ"ו א' אף עם הטבח וכ"פ הרא"ש בפ' הזרוע סי' ח' והר"י מנרבוניה וריא"ז והמור וכו' המאירי (ע"ש שחילק בין מוכר המתנות בפרט ובין מוכר הכל) וכ"פ הש"ך סקל"א ויש"ש.

¹⁹ רמב"ם הלכות ביכורים פרק ט הלכה כב, שו"ע ונו"כ יב

²⁰ בין צלי קדר ובין צלי ע"ג גחלים. ד"ת סקע"ח

²¹ ד"ת סקע"ז

²² ואף על גב דמותר להאכילו לכלבים ולגוים היינו משום דגם דרך המלכים ליתן לכלביהם ועבדיהם אבל כשהוא עצמו אוכל צריך לאכול בדרך גדולה וחשיבות.

²³ כ"ז דוקא אם כל המטעמים שוים אצלו אבל אם ערב אצלו באופן אחר יאכלנו באופן שערב עליו יותר כדי שיהא נאכל לתאבון וי"א דגם אם כל המטעמים שוים אצלו אין חייב לאכול דוקא צלי וחרדל דלא אמרו אלא דסתמא חביב עליו לאכל כן אבל אם אין לו ג"מ בזה יכול לאכל כרצונו ובלבד שלא יאכלנו במאכל שאינו חביב עליו. ד"ת סקע"ט ומל' הראשונים שכ' שאם כל המטעמים שוים אצלו יאכלם בצלי ובחרדל בדרך המלכים לכאור' ל"מ כן

²⁴ רמב"ם שם הלכה כב, שו"ע ונו"כ יו"ד סא יג

²⁵ ואם מכרם לישראל א"צ הישראל לאכלם בצלי ובחרדל דל"ש גבי ישראל למשחה לגדולה ואפי' מכרם לכהן אחר כיון שאינו אוכלם עכשיו בתורת כהן. רש"י בכורות כ"ז א' וכו' בד"ת סקע"ו

²⁶ שם סק"ה בשם מהרש"ל ופמ"ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

למשחה לגדולה. וי"א²⁷ שאם הכהן אוכלם ורק קצת ממנו נותן לכלבו אין בזה חסרון של למשחה לגדולה שכן דרך השרים שנותנים ממאכלם לכלבם.

אולם אם מכרן הכהן או נתנן לאחר יכול בכל גווני להאכילן לכלבים דאין בו למשחה²⁸.

בכור בהמה²⁹ בזמן הזה אחר שניתן לכהן הרי הוא כממונו לעשות בו מה שירצה, ויכול למכור אותו בין תם חי בין בעל מום בין חי בין שחוט, ומקדש בו את האשה כשאר ממונו, ובלבד שלא ימכרנו במקולין ולא ישקלנו בליטרא³⁰, אלא ימכרנו בביתו³¹.

ד. ההוא ליואה דהוה חטף מתנתא ... פטרינהו מספקא ליה אי איקרו עם אי לא איקרו עם

כהנים ואפי' בעלי מומין³², ולוים³³ פטורים מן המתנות שנאמר מאת העם, ודרשינן ולא מאת הכהנים. וספק הם הלויים אם הם בכלל העם או לא, לפיכך אין נוטלין מהם³⁴, אולם אין נותנין להם וזה יתיה משפט הפהנים כתיב (שם) ולא לויים. ואם נטלו הלויין מוציאין מידם ואף אם הבעה"ב בעצמו נתן להם³⁵.

²⁷ ד"ת סקפ"ב בשם דברי יוסף

²⁸ ד"ת סקפ"א ולכא' לפ"ד מהרש"ל אין ליתנם לאחרים לכתחלה דמבטל למשחה לגדולה וצ"ע

²⁹ שו"ע ונו"כ יו"ד שו"ו

³⁰ דכולי האי לא מזלזלינן בהו בקדשים לנהוג בהם דרך חולין גמורין ומכל מקום מותר לשקול בו מנה כנגד מנה, כגון שיש לו התיכת בשר

³¹ חולין שנשקלה בליטרא יכול לשקול כנגדה בשר בכור, אי נמי כשהכהנים חולקין אותו נותנין חלק בכף מאזנים זה וחלק בכף מאזנים שכנגדו כדי לחלוק בשווה חלק כחלק, וכן יכול לשוקלו כנגד כלי וקופיין. והני מילי בשרו אבל חלבו ודמו וגידיו וקרניו נמכרין במקולין ונשקלין בליטרא, שלא עשו חז"ל כל כך מעלה אלא בבשר, ושמונו של גיד הואיל והוא מותר מן התורה דינו כבשרו.

³² פמ"ג ש"ד סק"ב

³³ רמב"ם הלכות ביכורים פרק ט הלכה ח, שו"ע ונו"כ סא כג

³⁴ וי"א דדוקא אם לא היתה להפרה חזקת חיוב אבל אם הי' לה חזקת חיוב כגון לוי שנשא אשה והכניסה לו פרה וספק אם נשחטה קודם הנשואין או אח"כ חייב מספק אבל בכהן כה"ג פטורה. ד"ת ס"ק קל"ו

³⁵ ד"ת ס"ק קל"ט בשם רוב האחרונים

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ואם נטל הכהן מידו של הלוי, או שבאו לידו, אין צריך להחזירם לו³⁶ ואפי' אם הם בעין³⁷. ויש חולקין³⁸ שאפי' נטלן הכהן, מוציאין מידו אם הם בעין³⁹. ואפי' אם הלוי נתן לו מדעתו כיון שהי' בטעות שלא ידע הלוי שהוא פטור⁴⁰. וחצי כהן וחצי ישראל וכן חצי לוי וחצי ישראל⁴¹ פטור מן המתנות ולויה אף שנתחללה בביאת זנות נשארת לויה⁴² ופטור ממתנות. אבל חלל חייב במתנות⁴³. הפרשה אינה מצוה במתנות שהרי הן מופרשות ועומדות וא"צ לקרות שם כמו בתרו"מ ואפי' מכרוהו אחר השחיטה לישראל⁴⁴. אולם אם מכרו בהמתן לישראל לשחוט חייב במתנות ואף על גב שגדלו אצל גוי או כהן.

ה. ארבע מתנות עניים שבכרם הפרט והעוללות והשכחה והפאה ושלש שבתבואה הלקט והשכחה והפאה שנים שבאילן השכחה והפאה כולן אין בהם טובת הנאה לבעלים ואפילו עני שבישראל מוציאין מידו

³⁶ אם חזר הלוי וחטפן ממנו אין מוציאין מידו ואפי' בלויי חזקה שבזה"ז הדין כן. ד"ת ס"ק ק"מ

³⁷ כנה"ג וכן דעת הפר"ח בסקל"ד ועי' בביאור הגר"א וצ"ע.

³⁸ רמ"א שם בשם הר"ן וכ"כ בשו"ע בשם ריא"ז וכ"ה באשכול אבל דעת הרשב"א בתוה"ב כרבנו והרא"ה השיג עליו שם בבד"ה

³⁹ ד"ת ס"ק קמא, וקמ"ג בשם כנה"ג דאם אינן בעין לא עדיף מהמזיק מתנ"כ או שאכלן דפטור מיהו אפשר דאפי' אינו בעין צריך להחזיר משום דמשתרשי ל"י אם לא נתכוין לגזול רק חשב שהיבין לתת להר"ן דלא ס"ל הסברא שהי' מתענה

⁴⁰ אבל אם ידע שהוא פטור ואפי"ה נתנו לו אין יכול להוציא מידו

⁴¹ מנ"ח מצוה תק"ו ודמשכחת לה מחצה כהן ומחצה ישראל ע"י חצי שפחה וחצייה בת חורין ויוצא ידי נתינה ע"י צד הכהן ומתנות אין בהם קדושה ויכול לאוכלם אפי' צד הישראלית.

⁴² ד"ת ס"ק קל"ח

⁴³ ד"ת ס"ק קל"ה בשם מעשה אברהם ומה שאיזה אחרונים רצו לחלק בן חלל לחללה דחלל כיון דדיעבד עבודתו כשרה לא גרע מלוי צ"ע דבגישין נ"ט ב' אמרי' סוף סוף לוי מי קא הוי וגם לא מצינו בשום מקום חילוק בין חלל לחללה והא דעבודתו כשרה גזה"כ הוא. צה"ל קלב

⁴⁴ תוספתא חולין פ"ט וכ"כ הריטב"א חולין קל"ב ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ארבע מתנות⁴⁵ לעניים בכרם, הפרט⁴⁶ והעוללות⁴⁷ והפאה⁴⁸ והשכחה⁴⁹,
ושלש מתנות בתבואה הלקט⁵⁰ והשכחה והפאה וכן בקטניות וירקות אותן
שנוהג בהן פאה נוהג בהן לקט ובלבד אותן שדרך בתלישה אבל אותן
שדרך בקצירה ותלשן אין נוהג לקט, ושתיים באילנות השכחה והפאה. אבל
פרט ועוללות ל"ש בשאר אילנות ואפי' בזית.

כל מתנות⁵¹ עניים אלו⁵² אין בהן מובת הנייה לבעלים ליתן לקרוביו אלא
מחלק לכל מי שבא בשדה, והעניים באין ונוטלין אותן על כרחן של בעלים⁵³,
ואין הבעלים יכולין לעכב על שום עני ולומר לו אין רצוני שתטול⁵⁴. וי"א⁵⁵
שבעה"ב יכול לעכב שלא ליתן לו רק לאחר ורק אם העני תקפה ממנו בכח
אין מוציאין מידו

אפילו עני שבישראל מוציאין אותן מידו.

ו. מעשר עני המתחלק בתוך ביתו יש בו טובת הנאה לבעלים ואפי' עני שבישראל מוציאין אותו מידו

⁴⁵ רמב"ם הלכות מתנות עניים פרק א הלכה ז, ודרך אמונה שם

⁴⁶ ענבים שנפרטו שנשברו ונפלו בעת הבציר

⁴⁷ ענבים שאין להם כתף. שיהיה מונח זה על זה מחמת ריבוי פירות כמו משוי על כתיפו שגרנרי האשכול אינן
עומדים צפופים שאין כל גרנר שוכב על כתף חבירו. ואין להם נמף. פי' בראש ענף הרבה ענבים. שאין
האשכול מחודד בראשו כאילו גרנרים שבראש השרביט. מנמפים משם.

⁴⁸ שמניח מעט לעניים בסוף שדהו או כשאוסף פירות אילנותיו

⁴⁹ ששכח אלומה או קמה בשדה

⁵⁰ שמשאיר השבלים הנופלות בשעת הקציר לעניים

⁵¹ שם הלכה ח

⁵² ואפי' אם כילה שדהו שצריך ליתן מעמרים או אפה פת שצריך ליתן מהפת ירו' פאה פ"ד ה"א ופשוט שאם
אין רוצה ליתן שב"ד מוציאין ממנו ואין זה ממון שאין לו תובעין כיון דילפי' מתעזב יתירא דשינוי לא קני הרי
יש כאן ממון עניים ממש. צה"ל שם מט

⁵³ ולכן אפי' אסרה בהנאה לעניים מיוחדים יכולין לבא וליטול בע"כ ומש"כ רבנו בפ"ז מנדרים הי"א וה"ה
במתנ"ע כו' הוא דוקא במ"ע המתחלק בבית או בצדקה וכ"כ הת"ט בפ"א מנדרים מ"ג

⁵⁴ וכן דעת רש"י ושאלתות פר"ח ופה"ש ודלא כר"י קורקוס שמסתפק אולי גם דעת רבנו כתו' ור"ן דלשון רבנו
לא משמע כן וגם הרי רבנו פסק בפ"ב מתרומות הט"ו דמוה"נ אינה ממון וא"כ אין יכול לסבור כתו' והר"ן
כמ"ש פר"ח וחזו"א יו"ד סי' ר"ב סק"ט וכ' שדעת התו' בב"ב ו' ב' כדעת רבנו

⁵⁵ דעת תוס' והר"ן כאן וכ"ד האגודה כמ"ש פה"ש וכ"ג דעת הגר"א ביו"ד סי' ס"א.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

מעשר עני⁵⁶ המתחלק בגורן אין בו טובת הנאה לבעלים ליתנו למי שירצה, ומוכרח לתת לכל מי שבא ואינו יכול לומר לזה אתן ולזה לא אתן אלא העניים באים ונוטלין על כרחו לכן צריך לפתוח את הגורן שיוכלו העניים לבא⁵⁷, ואפשר שיכול לסוגרו וכשיבואו העניים יפתח להם, וי"א⁵⁸ שדינו בלקט שכחה ופאה הנ"ל שבעה"ב יכול לעכב שלא ליתן לו רק לאחר ורק אם תקפה העני אין יכול להוציא ממנו.

אבל המתחלק בבית יש לו טובת הנאה לבעלים ונותנו לכל עני שירצה ואסור לעני ליטלו שלא מדעת הבעלים, ויכול⁵⁹ ליטול פרוטה מישראל ע"מ ליתן לבנו עני⁶⁰, אבל מהעני בעצמו אסור ליטול דהוי כעני המסייע בבית הגרנות דאסור.

אם העני תפס אין מוציאין מידו שטוה"נ אינה ממוז.

אפילו עני⁶¹ שבישראל מוציאין אותו מידו אם אינו רוצה לתת. ואין ג"מ בין המתחלק בבית למתחלק בגורן.

ז. ושאר מתנות כהונה כגון הזרוע והלחיים והקבה אין מוציאין אותן לא מכהן לכהן ולא מלוי ללוי

וכבר התבאר שכהנים ואפי' בעלי מומין⁶², ולוים⁶³ פטורים מן המתנות שנאמר מאת הקעם, ודרשינן ולא מאת הכהנים. וספק הם הלויים אם הם בכלל העם או לא, לפיכך אין נוטלין מהם.

דף קלא:

⁵⁶ רמב"ם שם פרק ו הלכה י

⁵⁷ עה"ש ואולי אין מחויב יותר מג"פ ביום כמו בלקט שכחה ופאה. צה"ל שם ענ

⁵⁸ תוס' והרן והכל כמו שהתבאר בלקט שכחה ופאה

⁵⁹ דב"ז וכ"ה בפ"י רבנו אברהם מן החר נדרים פ"ד ב'.

⁶⁰ כמ"ש רבנו בפ"י מתרומות ה"כ לענין תרומה.

⁶¹ הב"י ביו"ד סי' של"א ומש"כ הב"ח שם צ"ע וכבר תמה עליו הט"ז בסוף סי' של"א

⁶² פמ"ג ש"ד סק"ב

⁶³ רמב"ם הלכות ביכורים פרק ט הלכה ח, שו"ע ונו"כ סא כג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ח. תרומה לכהן מעשר ראשון ללוי דברי ר' עקיבא ר' אלעזר בן עזריה אומר אף לכהן ... לבתר דקנסינהו עזרא

כבר התבאר במסכת יבמות דף פו. וכתובות דף כו. וב"ב פא: שנאמר בפרשת שופטים (דברים יח פסוק ג - ד) וְזֶה יְהִי מִשְׁפַּט הַכֹּהֲנִים מֵאֵת הָעָם וְגו' רֵאשִׁית דְּגִנְךָ תִּירְשֶׁךָ וְיִצְהָרְךָ וכו' תתן לו'. נתחייבנו בזה להפריש תרומה מזרע הארץ ומפרי העץ⁶⁴ – מגידולי ארץ ישראל ולתת אותה לכהן, ונקראת תרומה גדולה⁶⁵. ונמנית מצוה זו של הפרשת תרומה גדולה במנין המצוות במצוות עשה⁶⁶. וכשמפריש צריך לברך ברוך אתה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהַפְרִישׁ תְּרוּמָה.

תרומה⁶⁷ ותרומת מעשר נאכלת לכהנים בין גדולים בין קטנים בין זכרים בין נקבות הם ועבדיהם הכנענים ובהמתן, שנאמר (ויקרא כב פסוק יא) וְכֹהֵן פִּי יִקְנֶה נֶפֶשׁ קִנְיָן כִּסְפוֹ הוּא יֹאכֵל בּוֹ וְגו'. ואין חיוב על הכהנים⁶⁸ לאכול את התרומה אבל כשאוכלה מקיים מצוה, וכשאינן אוכלה ומניחה לרקוב הוי כבזיון קדשים.

תרומה לכהן⁶⁹ בין טהורה בין טמאה⁷⁰ אפילו נטמא הדגן או התירוש כולו קודם שיפריש, הרי זה חייב להפריש ממנו תרומה בטומאה וליתנה לכהן⁷¹.

⁶⁴ ראה לקמן שנחלקו אם מן התורה צריך להפריש תרומה מכל פרי הארץ והעץ או רק מהדגן התירוש והיצהר בלבד.

⁶⁵ רמב"ם תרומות פ"ב ה"א, ועי' מתנות עניים פ"ו ה"ב.

⁶⁶ רמב"ם עשה קבו, סמ"ג עשין קלג, רס"ג עשה סה, יראים קמו, רבינו ירוחם חלק אדם נתיב כא ח"ד, ופורטו הדינים ברמב"ם הל' תרומות, טור ושוע"ע י"ד סי' שלד.

⁶⁷ רמב"ם הלכות תרומות פרק ו הלכה א

⁶⁸ חזו"א שביעית סי' י"ד סק"י ואולי זו גם כונת הרדב"ז לקמן פט"ו ה"ב ע"ש ועמש"כ בבב"ל לקמן פ"א ה"א:

⁶⁹ ותרומה הוא ממון כהן ויכול לקדש בהן אשה ומותר להאכיל תרומה ומעש"ר ומעשר עני לכהן קטן וללוי קטן ועני קטן אף שאין יודעים שזה תרומה ומעש"ר ומ"ע אבל אין מחלקין לו בגורן עד שידע לישא כפיו כדלקמן פ"ב הכ"ב ע"ש אך אם הוא גדול י"א שצריך להודיעו שזה תרומה ומעש"ר ומ"ע שלא יהא כגונב דעת הבריות שחושב שנותן לו משלו וי"א דאין ליתן תרומה לכהן קטן מפני שהוא מאבדה. כהן מומר אין עליו איסור לאכול תרומה וי"א שאינו אוכל

⁷⁰ רמב"ם הלכות תרומות פרק ב הלכה יד

⁷¹ ויש מצוה ליתן לכהנים מלבד מצות ההפרשה מיהו גם אם הפריש ע"מ שלא יקנה השבט או שאמר יזכו הכהנים ולא אתחייב בנתינתן או שאמר יזכו ואתחייב בנתינתן אבל עתיד אני לעבור ולא אתן בכל אלו תרומתו תרומה ותנאו בטל וזכו בו הכהנים וחייב בנתינתן. עיין דרך אמונה שם פ"ו ס"ק ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

נאמר בפרשת קרח (במדבר יח פסוק כא) לְבָנֵי לֵוִי הֵנָּה נִתְּנִי כָּל מַעֲשֵׂר בְּיִשְׂרָאֵל לְנַחֲלָה חֶלֶף עֲבֹדָתָם אֲשֶׁר הֵם עֹבְדִים אֶת עֲבֹדַת אֹהֶל מוֹעֵד. וְעוֹד נֶאֱמַר שָׁם (פסוק כד) כִּי אֶת מַעֲשֵׂר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יָרִימוּ לִיקְנוֹן תְּרוּמָה⁷² נִתְּנִי לְלוֹוִים לְנַחֲלָה עַל כֵּן אֶמְרָתִי לָהֶם בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא יִנָּחְלוּ נַחֲלָה. וּלְלוֹוִים נֶאֱמַר (שם פסוק לא) וְאֶכְלָתֶם אֹתוֹ בְּכָל מְקוֹם אֲתֶם וּבֵיתְכֶם⁷³. נִצְטוּנוּ בִּזְוָה לַחֲלֹק אֶחָד מֵעֲשֵׂרָה חֲלָקִים מִזֶּרַע אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְלוֹוִים⁷⁴. וְהוּא הִנְקֵרָא בַלְשׁוֹן חו"ל מֵעֵשֶׂר רֵאשׁוֹן⁷⁵. וְנִמְנִית מִצְוֹת הַפֶּרֶשֶׁת מֵעֵשֶׂר רֵאשׁוֹן בְּמִנֵּין הַמִּצְוֹת⁷⁶. לְדַעַת הַרְמֵב"ם⁷⁷ הַהִפְרָשָׁה וְהַנְתִּינָה בְּתֵרוּמָה וּבִמְעֵשֶׂר נִמְנוּ כַּמִּצְוָה אַחַת, שֶׁהַנְתִּינָה הִיא חֶלֶף מִחֲלָקִי הַמִּצְוָה⁷⁸. וְלַדַּעַת הַרְמֵב"ן⁷⁹ בִּמְעֵשֶׂר רֵאשׁוֹן יֵשׁ שְׁתֵּי מִצְוֹת, – הַפֶּרֶשָׁה⁸⁰ וְנִתְּנָה⁸¹.

⁷² הכתוב קראו תרומה עד שיפריש ממנו תרומת מעשר – רש"י.

⁷³ אפילו בבית הקברות.

⁷⁴ מתוך לשון החינוך מצווה שצח.

⁷⁵ ברכות פ"ז מ"א, תרומות פ"א מ"ה פ"ג ו-ז, ועוד רבים.

⁷⁶ הרמב"ם (עשה קבז) סמ"ג (עשין קלה) חינוך (שצח), אוהרות לר' שלמה אבן גבירול [זהר הרקיע עשה לד] וכו' כ בשאילתות קמט, וביראים קמז.

⁷⁷ סהמ"צ שורש יב.

⁷⁸ ופירש המגילת אסתר שם בדעת הרמב"ם שכיון שכל זמן שלא נתן לו חלקו לא יצא ידי חובתו, והמפריש תרומה ותרומת מעשר ואין דעתו ליתנם לכהן לא יצא ידי חובתו בהפרשה לא נמנית הנתינה כמצווה. ועי' כרם ציון ספר א' שהגרצ"פ האריך בדברי המגילת אסתר בהפריש על מנת שלא ליתן לכהן שלא חלה ההפרשה וכתב שמרש"י יומא פג. ד"ה כי פליגי וגיטין ל. ד"ה ואע"ג מוכח שההפרשה חלה. ועי' חזון איש מעשרות סי' ז ס"ק כד. ובמרנינתא טבא שם על ספר המצוות כתב שדעת המב"ם שבתרומה ותרומת מעשר עיקר המצווה היא ההפרשה בלבד, ואחרי שהפרישם קנאם השם ונתנם לכהן והם זוכים משלחן גבוה ואין הנתינה ציווי אלא הודעה שהוא לכהן מאת ה'. אבל במעשר ראשון עיקר המצווה היא הנתינה ללוי ולא ההפרשה, שהמעשר לא קנה ה' ונתן ללוי במתנה, אלא הוא חלף עבודתם..

⁷⁹ בהשנות לסהמ"צ שם.

⁸⁰ שנאמר "עשר תעשר את כל תבואת זרעך" [דברים יד כב], ופירשו שבשני מעשרות הכתוב מדבר, אחד מעשר ראשון, ואחד מעשר שני. [וקצ"ע שאין לשון כזו בספרי או בגמרא אלא שבר"ה ה. בדעת רבי שמעון נאמר "בשני מעשרות הכתוב מדבר אחד מעשר דגן ואחד מעשר בהמה", ועוד צ"ע שלרמב"ן שהוא מקור למצוות הפרשת מעשר ראשון והאיך כתב והוכיח בפירושו לתורה בדברים שם שפסוק זה נאמר רק לגבי מעשר שני].

⁸¹ "ונתתה ללוי לגר ליתום ולאלמנה [דברים כו יב], ופירושו שיתן ללוי חלקו ולעני חלקו" והוכיח הרמב"ן דעתו שהרי מברכים על ההפרשה, ואם היתה רק מצות נתינה לכהן לא היו גוזרים עלינו לברך בשעת הפרשה [כמו שנאמר בתוספתא בברכות (פרק אחרון ה, ט)], ככל מצוה שעשייתה אינה גמר מצותה [עי' מנחות מב:] ולכן אף הכהנים עצמם מפרישים תרומה ומעשרות ומברכים, ואילו לא היתה המצווה אלא הנתינה בלבד היו פטורים מזה, וכן משמע מתוס' רי"ד קדושין נח: ד"ה חטה ששתי מצות הן ההפרשה לתקון מידי טבל והנתינה לכהן, ועי' שו"ת נודע ביהודא מהדו"ת יו"ד רא' שכתב כן מדעת עצמו שהן ב' מצוות, וכתב שלא קדמני בזה שום מפרש או פוסק, ובאמת קדמוהו הרמב"ן ותוס' רי"ד.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ומצותה שאחר שמפרישין⁸² תרומה גדולה⁸³ מפריש אחד מעשרה מן הנשאר וזהו הנקרא מעשר ראשון⁸⁴, ובו נאמר כי את מעשר בני ישראל אשר ירימו ליקח וגו', וצריך לברך ברוך אתה יידי אלהינו מלך העולם, אשר קדשנו במצותיו וצונו להפריש מעשר ראשון

ואם מפריש יחד תרומה ומעשר מברך ברוך אתה יידי אלהינו מלך העולם, אשר קדשנו במצותיו וצונו להפריש תרומות ומעשרות⁸⁵. ומעשר זה נוהג בכל השנים חוץ משנת השמיטה,

והמעשר הזה ללויים זכרים ונקבות שנאמר ולבני לוי הנה נתתי כל מעשר בישראל לנחלה, ויוצאין ידי מצות נתינה גם כשנותנין לנקבה, ואפי' נשאת לישראל נותנין לה מעשר⁸⁶, וי"א שאין נותנים⁸⁶, וכן לישראלית אשת לוי⁸⁷, ולעבד לוי ולבהמת לוי נותנין מעשר⁸⁸, ומקיים בזה מצות נתינה. וכהן חלל אין לו דין לוי⁸⁸, ולוי שנשא ממזרת⁸⁹ כיון שהולד הולך אחר הפגום אינו לוי ואינו נוטל במעשר.

⁸² רמב"ם הלכות מעשר פרק א הלכה א

⁸³ אבל לפני שמפרישין תרומה אסור להפריש מעשר ועובר בלאו דמלאכתך ודמעך לא תאחר כנ"ל פ"ג מתרומות הכ"ג ובדיעבד אם עשה מה שעשה עשוי

⁸⁴ לפי שיש אחריו מעשר שני או מעשר עני

⁸⁵ כמבואר בתוספתא ברכות ו יט ומובא ברמב"ן הלכות חלה לה. ונפסק ברמב"ם מעשר א טז, וכן הוא בירושלמי ברכות ט ה"ג רק שם בלשון יחיד להפריש תרומה ומעשר

⁸⁶ שו"ת אגרות משה יו"ד א קצנ "איברא דצריך טעם לחלק בין מתנות למעשר ואין ידוע לי בעניותי טעם נכון בזה אבל הדין אמת שאין נותנין ללויה נשואה לישראל". ושם בסימן רמז כתב "הנכון לע"ד שכיון שהיא בת לוי שיש לחלוק לה מעשר דמדינא ניתן מעשר אף לנקבות בנות לויים, לעולם אינה אוברת זכותה דבנישואין אף לישראל היא לוייה כבתחלה, אבל מצד החיוב מוזנות שכל בעלה הישראל והכהן ומעש"י לבעלה אין חולקין לה דנמצא דהנתינה לה הוא נתינה לבעלה שאינו לוי, ולכן באירוסין או בנתגרשה והיא מעוברת שאין לה מוזנות מבעלה ומעש"י לעצמה יש גם לחלוק לה מדינא".

⁸⁷ רמב"ן ורשב"א וריטב"א בסוגיותינו ואפי' לבעלה הישראל אפשר ליתן כמו התם כ"כ שם הרמב"ן והרשב"א ובמנ"ח מצוה שצ"ה כ' כן בל' אפשר ולא ראה הראשונים הנ"ל, אכן בירו' דיבמות פ"ט ה"ה מוכח דבת לוי שנשאת לישראל נעשית ישראלית וכמו בת כהן ומרבה לה מובת, אך י"ל דשם לענין אכילת מעשר מיירי וכו' דמעש"ר אסור לזרים וכדמוקי לה בבבלי שם ועש"י בירו' יבמות פ"י ה"א שאם ילדה בן מישראל אינה אוכלת במעשר הוא ג"כ רק לר"מ וכ"כ בישועות מלכו בסמוך ה"ב. דרך אמונה ציון ההלכה הלכות מעשר פרק א ס"ק (ז)

ם

⁸⁸ מנ"ח מצוה שצ"ה וכ"כ המל"מ בפ"ט מביכורים ה"ב וכן מבואר בגימין נ"ט ב' כתובות כ"ו א' בכורות מ"ז א' ובירו' דיבמות פ"י ה"א פלוגתא בזה ועי' באבי עזרי.

⁸⁹ תוספתא יבמות רפ"ח ושם אי' בת לוי ונ' דה"ה בן לוי ועי' ערכין ל"ג ב' ונראה דהממזרת לא היתה לוי' וצ"ע.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

בזמנינו⁹⁰ שהמנהג שהכהנים והלוים עולין לכהונה ע"פ עצמן אין נוהגין היום לתת לכהנים תרומה להסיקה תחת תבשילו⁹¹. וכן אין לתת מעשר ראשון ללוים בזה"ז כיון שעולין ע"פ עצמן וא"צ אפי' להעלותן בדמים. ומ"מ י"א⁹² שיש מדת חסידות ליתן ללוי המעש"ר וכ"ז בודאי טבל אבל בספק א"צ לתת אפי' בזמן הבית וכ"ז בתרומה ומעש"ר אבל מעשר עני חייבין לתת גם בזה"ז אם הוא ודאי טבל שהרי יש לנו ודאי עניים.

עוד התבאר שם דף פו: שעזרא קנס את הלוים בזמנו כל ימי בית שני שלא יתנו להן מעשר ראשון בתור חובה אלא הרוצה בכך ינתן לכהנים⁹³ לפי שלא עלו עמו לירושלים ולא עלו אלא בעלי מומים. ואחר החורבן י"א שבטל הקנס⁹⁴. וי"א⁹⁵ שהקנס שיתנו גם לכהן גם ללוי קיים ג"כ בזמן הזה⁹⁶. ומרן

⁹⁰ חזו"א שביעית סי' ה' סק"ב ודמאי סי' ב' סק"ו ובקו' ה' תרו"מ שהדפים ר"ז שפירא ז"ל וזה דלא כמהרי"ט סי' פ"ה ועי' ברמ"א יו"ד סי' של"א סי"ט שכ' ונותנה בזה"ז לכל כהן שירצה בין חבר בין ע"ה ואפי' אינו מיוחס כיון שמוחזק בכהן והוא שורפה והיינו אפי' תרומה מהורה כיון שבזמנינו אין שום תרומה נאכלת אבל בזמנינו אין נוהגין כן וכמש"כ בחזו"א ובתש"ו רדב"ז ח"ב סי' תשל"א כתב דהאידינא שכולם ממאים אין נותנים להם תרומה לא טמאה ולא מהורה שמא יבא לידי תקלה. ועיין דרך אמונה שם כ

⁹¹ וכן חלה ואפי' חלת חז"ל אין נותנין לא לכהן קמין ולא לגדול שטבל ואף על גב שנותנין פדיון הבן לכהן ומברכין עליו וכן הם מברכין על נשיאות כפים וסומכין על חזקתן מ"מ לענין נתינת תרומה חששו חז"ל שאם יתנו יתרבו העולין ע"פ עצמן בשקר ולכן ראוי שלא ליתן. דרך אמונה תרומות ו ס"ק כ

⁹² כו"פ פמ"ו כתב שבעל נפש יתן גם בזה"ז המעש"ר ללוי והמקילין אין נותנין ללוי בזה"ז וכן נהג מרן במעש"ר ודאי לתת ללוי או דמיו.

⁹³ ואם אין שם כהן נותנו ללוי וכ"ש מעשר שלהן שאין מוציאין מידם. חזו"א שם

⁹⁴ חזו"א דמאי סי' ב' סק"ג וכ"כ המנ"ח מצוה שצ"ה וכן מוכח בפ"ד מביכורים ה"ד כמש"כ הר"י קורקוס שם ועובדא דר"ע וראב"ע בסוגיין צ"ל דהי' לפני החורבן או שעדיין לא ביטלו מיד אחר החורבן. דרך אמונה ציון ההלכה שם א ס"ק מו

⁹⁵ דעת התוס' כאן ובכתובות כ"ו א' ובב"ב פ"א ב' והר"ש במע"ש פ"ה מ"ט והרמב"ן חולין קל"א ב' ובב"ב פ"א ב' ויבמות פ"ו ב' והרשב"א בב"ב ותוס' הרא"ש בחולין והר"ן בחי' בחולין והרא"ה בכתובות וכן תלמידו בשמ"ק שם וכן בחי' הר"ש משנן ורבנו קרשקש בכתובות שם ועי' מאירי קדושין כ"ו ב' ב"מ י"א שדחה ג"כ דעת רבנו וכן בסה"ת בה' א"י והטור יו"ד סי' של"א והביאו הרמ"א שם סי"ט בשם י"א ועי' רמ"ה ב"ב דף פ"א ב' אות ס"ג שכ' דמעש"ר אם אפשר ליתנו ללוי נותנו ללוי ואם א"א נותנו לכהן.

⁹⁶ ועיין תורת הארץ חלק א פרק ג אות עח שכתב י"ל דהטור שכתב דגם בזה"ז נותן אף לכהן משום דס"ל דחייב תו"מ נמשך עוד מקדושת עזרא דלא בטלה, גם היום נוהג קנס עזרא כיון שקנס שלו הי' לעולם מי יוכל לבטל קנס עזרא אבל להסוברים דתו"מ בזה"ז היא רק מדרבנן משום דקדושת עזרא בטלה אחר החורבן ובזה"ז היא רק דרבנן דגזרו מחדש אחר החורבן להפריש תו"מ יש לומר דבעין דאורייתא תקנו לתת מעשר ראשון רק ללוים כדין תורה כר"ע דהלכתא כותי' ואף דקנס עזרא הי' לעולם היינו כל זמן שקדושה שלו קיימת אבל לאחר שביטלה קדושת עזרא ע"י החורבן ונפטרו לגמרי מתו"מ לא שייך עוד קנס שלו ורבנן שגזרו אחר החורבן מחדש על תו"מ מסתמא כעין דאורייתא תקנו ולא כקנסו של עזרא וי"ל עוד דהרמ"א סובר דמעיקר הדין גם בזה"ז תו"מ מה"ת משום דקדושת עזרא לא נתבטלה ורק שלא נהגו כן ולכן הביא כאן הי"א לפי מה דס"ל שעיקר הדין דעד היום קדושת עזרא קיימת ועזרא קנס לעולם כ"ז דקדושה שלו נמשכת ולכן גם בזה"ז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

החזו"א⁹⁷ הסתפק האם כך ניתן לנהוג להלכה לתת בזמנינו גם לכהן, וי"א⁹⁸ שנוקטים להלכה כדעת ר' עקיבא שעזרא לא קנס כלל, ואין נותנין רק ללוים.

ט. השוחט לכהן ולעובד כוכבים פטור מן המתנות

יבואר להלן דף קלב. בעזרה"ת

י. וכפר את מקדש הקדש

כבר התבאר במסכת יומא דף פו. ובשבועות דף ב: יב: ויג. ששעיר המשתלח⁹⁹ הוא כפרה על כל ישראל ביום הכפורים ולפי שהוא כפרה על כל ישראל כהן גדול מתודה עליו על לשון כל ישראל שנאמר (שם טז פסוק כא) וְהִתְוֹדָה עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

שעיר המשתלח מכפר על כל עבירות שבתורה הקלות והחמורות, בין שעבר בזדון בין שעבר בשגגה¹⁰⁰, בין שהודע לו בין שלא הודע לו הכל מתכפר בשעיר המשתלח, והוא שעשה תשובה¹⁰¹.

אבל אם לא עשה תשובה אין השעיר מכפר לו אלא על הקלות¹⁰², ומה הן הקלות ומה הן החמורות, החמורות הן שחייבין עליהם מיתת בית דין או

נותנין מעשר ראשון אף לכהן, והב"ח ביור"ד שם כתב וז"ל ולהלכה לאפוקי נפשי מפלוגתא דרבנן לא יתנו אלא ללוים ולא לכהנים ודלא כרב בהגהת ש"ע עכ"ל.

⁹⁷ דמאי ב' ו' שהרי על מש"כ המחבר יו"ד שלא סעיף יט מעשר ראשון ונותנו ללוים הרמ"א כתב וי"א אף לכהן. ⁹⁸ דעת הריטב"א בכתובות כ"ו. ובחולין קל"א: וכן נראה דעת רבינו הגר"א וז"ל שם נב "עתוס" דכתובות כ"ו א' ד"ה אין בו וק"ל כר"ע מחבירו ועוד דכל הסוגיות ועוד הרבה סוגיות במתני' וגמ' וירושלמי שנותנין ללוים וכולן כר"ע ועתוס' דיבמות פ"ו ב' ד"ה מר בו' אבל הרמב"ם כתב שעזרא לא קנס אלא הלוים שבדורו וודאי דסוגיות הנ"ל מוכיחות שנותנין ללוים דוקא אלא דסוגיא דכתובות הנ"ל ויבמות הנ"ל ובסוף סוטה צ"ע ועב"י. ⁹⁹ רמב"ם הלכות תשובה פרק א הלכה ב

¹⁰⁰ ע"כ איירי בדברים שאין בהם חטאת ואשם כל"ת שאין בו כרת או עשה או בספק עבר שיש בו אשם תלוי שהרי בהם חייב להביא אחר יום הכפורים. ועיין לח"מ

¹⁰¹ להלן דף יב: אמרינן דאליבא דרבי אפילו לא עשה תשובה שעיר המשתלח מכפר אבל אליבא דרבנן דוקא בשעשה תשובה שעיר המשתלח מכפר אבל אם לא עשה תשובה אין מכפר, וידוע דאין הלכה כרבי מחבירו ולכך כתב רבינו והוא שעשה תשובה. כס"מ שם

¹⁰² ק"ל דלהלן שם משמע דלרבנן אפילו עבר מעשה אם לא עשה תשובה אין שעיר מכפר ולרבי אפילו על החמורות מכפר בלא תשובה חוץ מפורק עול ומגלה פנים בתורה ומפר בריתו בבשר וצ"ע. כס"מ שם. ועיין לח"מ ומעשה רקח ושאר אחרונים מה שיישבו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

כרת, ושבועת שוא ושקר אף על פי שאין בהן כרת הרי הן מן החמורות, ושאר מצות לא תעשה ומצות עשה שאין בהן כרת הם הקלות.

יא. עולא הוה יהיב מתנתא לכהנתא

הכהנת כלומר בת כהן אוכלת¹⁰³ המתנות אף על פי שהיא נשואה לישראל מפני שאין בהן קדושה¹⁰⁴, ולא עוד אלא הבעל אוכל מתנות בגלל אשתו¹⁰⁵, אפי' בלי ידיעתה ואפי' אין אשתו עמו וגם יכול למוכרם או ליתנם לאחרים בלי ידיעתה וכ"ש אם כבר זכתה בהן שיכול למוכרם וליתנם אפי' עומדת וצווחת שאין רוצה שכבר זכה בהן¹⁰⁶, והנותנים לבעלה¹⁰⁷ ישראל קיים מצות נתינה¹⁰⁸. וכל שכן שבעלה ישראל פטור¹⁰⁹ מן המתנות¹¹⁰.

ואם היא¹¹¹ אשת חבר והכהן האחר הוא ע"ה היא קודמת, ואם שניהן ת"ח או שניהן ע"ה היא והכהן שוין. וי"א¹¹² דלכתחלה ראוי ליתן להכהנת עצמה ולא לבעלה הישראל.

וכ"ז בכהנת¹¹³ אבל בלויה אשת ישראל בעלה בודאי חייב במתנות, אך אם יש לה בהמה שאין לבעלה רשות בו פטורה כדין לוויה.

¹⁰³ רמב"ם הלכות ביכורים פרק ט הלכה כ, שו"ע ונו"כ סא ח

¹⁰⁴ להבדיל מתרומה שניתן ג"כ לנקבות אך אם נשאת לישראל אסורה. ואף על גב דבפדיון הבן ג"כ אין בו קדושה ואין נותנין לאשה כנ"ל פ"א ה"י שם אין ניתן כלל לנקבות כמש"כ רבנו שם אבל כאן שניתן לנקבות ואין בהן קדושה מותרת בהן אף על פי שנשואה לישראל. דר"א שם קע

¹⁰⁵ יכול בעלה ליטול אף על פי שאין השעה דחוקה לו

¹⁰⁶ שם סק"נ נ"ג [וכ"ה באשכול] ומש"כ שם שצריך להפריש צ"ע דבמתנות אין הפרש

¹⁰⁷ אבל ארוסה אפשר שאין נותנין להארוס וממילא הארוס חייב במתנות. מנ"ח מצוה תק"ו

¹⁰⁸ דאשתו כגופו דמי וכאילו נתן לאשתו שהרי גם אם נתן לאשתו הבעל זוכה, ועיין יד אפרים וד"ת סקמ"ו דצריך שהבעל יקנה לה ויחזור ויטול אם לא שהיא ממכירי כהונה. והנותן לבעל חוב של כהן יש דעות בזה אם יצא ידי המצוה. ד"ת סקפ"ה

¹⁰⁹ ואם האשה אומרת שאינה רוצה שבעלה יקח בשבילה נחלקו בזה האחרונים וביד אפרים הכריע שאם אינה ממכירי כהונה יכולה למחות אבל אם היא ממכירי כהונה שמיד שנשחטה הבהמה הוי כמי שזכתה בו אפשר שאין יכולה למחות וצ"ע. ד"ת מט

¹¹⁰ מ"מ אם רוצה להחמיר ולתת לאחרים רשאי דרכ"ת סקנ"א, וכ"ז כששוחט לעצמו אבל אם שוחט למכור בקבוע בודאי חייב דלא עדיף מכהן שיבואר להלן אך צ"ע אם רשאי ליתן המתנות לאשתו הכהנת.

¹¹¹ פ"ת סק"ג

¹¹² ד"ת סקמ"ח

¹¹³ ד"ת ס"ק קל"ו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

אבל חללה שנולדה מאיסורי כהונה וכן כהנת שנתחללה¹¹⁴ אינה אוכלת, וגם חייבת במתנות דהויא כזרה, שאין חללים בכלל כהנים, וכן כהן חלל חייב במתנות וכ"ש שאין נוטל מתנות לא חלל ולא חללה¹¹⁵.

בת ישראל אפי' נשואה לכהן י"א¹¹⁶ שאין נותנין לה מתנות בלא דעת בעלה והנותן לה לא קיים נתינה.

יב. מנחת כהנת נאכלת מנחת כהן אינה נאכלת

כבר התבאר במסכת סוטה דף כג. שכהנת¹¹⁷ כלומר בת כהן שאינה נשואה¹¹⁸, וכל שכל אם נשואה לישראל, מנחתה נקמצת כמנחת ישראל ושיריה נאכלין.

¹¹⁴ שנבעלה לפסול לה שאינה חללה מעיקרא עיין מל"מ ומרכה"מ ומנ"ח מצוה תק"ו וד"ת סקמ"ב ואו"ש ואף על גב דבת שלומי תרומה אינה חייבת דלאו זרה מעיקרא היא. ועיין ספר אלה המצוות ל"ת קנח שכתבתי שהנבעלת לאסור לה ואינו מאיסורי כהונה נעשית זונה ולא חללה ואף באלו שאינם נעשית זונה ואסורה לכהונה מ"מ אינה נעשית חללה ע"י ביאתם אם אינם איסורי כהונה וחלל שבא על בת כהן או ישראל לדעת הרמב"ם פ"ח מאיסורי ביאה הי"א נעשית זונה וכן פסק בשו"ע כמבואר לקמן ובדעת הראב"ד שם נחלקו הפוסקים אם ביאת חלל שבא על אשה עושה אותה חללה וז"ל הראב"ד שם "ואפילו חלל משום דכתיב ולא יחלל זרעו מה הוא מחלל אף זרעו מחלל אבל ללקות עליה משום זונה לא" עכ"ל ועיין במ"מ שם שכתב שדעת הראב"ד שחלל פוסלה לכהונה משום שעשאה חללה אבל אינה זונה כיון שאינה ביאת איסור ועי"ש במשנה למלך באריכות ועיין בעצי ארזים ס"ק טו שהעלה שדעת הראב"ד שחלל אינו פוסל לכהונה מדאורייתא ושכן דעת הטור ואינו אלא פסול מדרבנן אמנם בבית משה ס"ק ז הוכיח שאף לדעת הראב"ד ביאת חלל פוסל מן התורה ועיין תוי"ט יבמות פ"ו מ"ה וז"ל למסקנא "ואני אומר שאפשר שמפרשים הברייתא דפסלוה לא מטעם זנות ולא מטעם חללה אלא מטעם גזירת הכתוב ובת כהן כי תהיה לאיש זר וגו' כלומר שיש זרות בביאתו וכל איסורי לאוין זרים הם בביאתו. וגם החלל קרוי זר כיון שנעשה זרות ע"י ביאתו בזרע שיבא ממנו וזוהי הפסול לה כלומר שיש צד פסול כמו שזכרנו".

¹¹⁵ מנ"ח מצוה תק"ו. אבל לוי שנתחללה פטורה ממתנות שאין לוי מתחללת והפמ"ג מסופק בזה

¹¹⁶ ד"ת סקמ"ז בשם עה"ש ועי' דר"א בבה"ל שפקפק ע"ז.

¹¹⁷ רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק יב הלכה י

¹¹⁸ ואני אומר שאיני יודע ממה תמה הראב"ד על רבינו דהא איצטריך לאשמועין שאע"פ שהיא בת כהן והיא פנויה מנחתה נקמצת ושיריה נאכלים כדין מנחת ישראל. כסף משנה שם. ועיין לחם משנה שלראב"ד היתה גירסא אחרת ברמב"ם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

וכבר התבאר שם דף יד: שכל המנחות¹¹⁹ הקריבות לגבי המזבח¹²⁰ נקמצות ומקטיר הקומץ כולו על גבי המזבח והשאר נאכל, חוץ ממנחת זכרי כהונה שאינה נקמצת אלא מקטירין אותה כולה.

¹¹⁹ רמב"ם שם הלכה ט יג

¹²⁰ בא לאפוקי לחה"פ ושתי הלחם אף על גב שנקראים מנחה מ"מ אין נקמצות שאין קריבין לגבי המזבח והנה במשנה מנחות ע"ב ב' ממעט נמי מנחת נסכים אף על פי שהן קריבות לגבי המזבח מ"מ אינן נקמצות אבל כאן לא מיירי כלל ממנחת נסכים. הר המוריה שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

